

DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunsthøgskolen i Oslo
Postboks 6853 St. Olavs plass
0130 OSLO

Deres ref

Vår ref
15/4429

Dato
18.12.2015

Statsbudsjettet for 2016 kap. 260 - Tildelingsbrev for Kunsthøgskolen i Oslo

På bakgrunn av Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2016 sender Kunnskapsdepartementet med dette tildelingsbrev til institusjonen. Tildelingsbrevet er Kunnskapsdepartementets årlige styringsdokument og skal distribueres til alle medlemmer av institusjonens styre. Eventuelle endringer eller ytterligere tildelinger vil bli formidlet gjennom supplerende tildelingsbrev i løpet av året.

Departementet gjør oppmerksom på at tildelingsbrevet skal publiseres på institusjonens nettsider så snart det er mottatt, jf. økonomiregelverket, bestemmelsene 2.3.2.

Tildelingsbrevet for 2016 består av følgende deler:

1.	Regjeringens prioriteringer	2
2.	Mål og budsjett for 2016.....	4
3.	Andre forutsetninger og krav	9
4.	Rapportering og resultatoppfølging.....	12

1. REGJERINGENS PRIORITERINGER

1.1 Kvalitet i høyere utdanning og forskning

En bred kunnskapsbase er viktig for å utvikle enkeltmenneskene og det norske samfunnet både sosialt, kulturelt og økonomisk. Det er en forutsetning for en nødvendig omstilling av norsk økonomi og for å sikre kvaliteten i offentlig tjenesteyting. Universiteter og høyskoler spiller en nøkkelrolle i å få frem kunnskapen og kandidatene som skal til for å møte store utfordringer fremover. Det kan være utfordringer knyttet til konkurransekraft i global økonomi, demografisk utvikling og migrasjon som setter velferdsstaten under press, eller omstilling til grønnere verdiskaping i en tid med økende ledighet. Derfor har regjeringen satt i gang flere prosesser for å heve kvaliteten på høyere utdanning og forskning.

Meld. St. 7 (2014-2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024* legger rammene for hvordan regjeringen skal styrke forskning og høyere utdanning for å møte utfordringene og gripe mulighetene i kunnskapssamfunnet. Regjeringen har pekt ut noen tematiske områder som skal tillegges ekstra vekt og har lansert opptrappingsplaner for å investere mer i stipendiater, utstyr og stimuleringsmidler for å hente mer fra det europeiske forsknings samarbeidet.

Regjeringen har lagt frem strukturreformen i Meld. St. 18 (2014-2015) *Konsentrasjon for kvalitet*. Målet er å samle fagmiljøer, bruke ressursene på en mer målrettet måte og ta ut de faglige gevinstene som større og mer kompetente institusjoner kan gi – for forskning, for utdanning og for samfunnet. Flere institusjoner fusjonerer fra 2016. Departementet vil fortsette dialogen med institusjonene om behovet for å konsentrere ressursene og samle fagmiljøer.

Regjeringen har foreslått å skjerpe kravene til høyskoler som ønsker å bli vitenskapelig høyskole eller universitet. I tillegg skjerpes kravene for å kunne opprette master- eller doktorgradsstudier. De nye kriteriene er en viktig del av arbeidet med å heve kvaliteten i oppfølgingen av strukturreformen. Dagens universiteter og vitenskapelige høyskoler må også oppfylle de nye kravene innen utløpet av 2018.

Neste skritt blir å beskrive hvordan strukturendringer og skjerpede krav kan bidra til bedre undervisning og læring for studentene. I 2017 vil regjeringen legge fram en melding om kvalitet i høyere utdanning. Formålet er blant annet å styrke kvaliteten i høyere utdanning på alle nivå og legge til rette for at det blir utviklet flere fremragende utdanninger.

Riksrevisjonen har i Dokument 3:8 (2014-2015) pekt på at studiegjennomføringen fortsatt er svak etter innføringen av kvalitetsreformen i 2003. Regjeringen er opptatt av at universiteter og høyskoler må arbeide systematisk med å redusere frafallet og styrke gjennomføringen, og vil følge dette opp tettere i styringsdialogen.

Regjeringen har som mål at norske universiteter og høyskoler skal delta mer i EUs forskningsprogrammer, og at det utvikles flere forsknings- og utdanningsmiljøer som hevder seg i toppsjiktet internasjonalt. Norge skal delta fullt ut i det europeiske forsknings samarbeidet Horisont 2020 og i EUs program for utdanning, ungdom og idrett, Erasmus +. For å kunne lykkes på de mest prestisjetunge arenaene må universitetene og høyskolene spisse innsatsen og konsentrere seg om å hevde seg på områder der forutsetningene er gode.

Regjeringen ønsker en skole der elevene lærer mer. Den faglig sterke læreren er den viktigste faktoren for å få det til. Strategien *Lærerløftet* inneholder flere tiltak for å styrke lærerutdanningen. Fra høsten 2017 innføres femårig grunnskolelærerutdanning på masternivå. Departementet og Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) vil stille strengere kvalitetskrav til institusjonene som skal tilby den nye utdanningen. Departementet vil i løpet av våren 2016 foreslå ny forskrift til rammeplan, og NOKUT vil fastsette kriterier for akkreditering av den nye utdanningen.

Regjeringen har satt i gang en storstilt satsing på videreutdanning for lærere. Over 5 000 lærere fikk tilbud om videreutdanning i høst, og denne satsingen skal fortsette i årene fremover. Det er viktig at universiteter og høyskoler utvikler videreutdanningstilbud som er relevante for lærerne i deres arbeidshverdag.

Regjeringen ønsker å ansvarliggjøre universitetene og høyskolene og gi dem myndighet til å føre en personalpolitikk som tiltrekker de flinkeste folkene. Departementet arbeider med å modernisere regelverk om karriere og stillingsstruktur for å gi institusjonene bedre muligheter til å rekruttere og beholde attraktive ansatte. Ny forskrift om innstegstillinger og revidert forskrift om ansettelse og opprykk i faglige stillinger er trådt i kraft. Samtidig er det fortsatt for høy andel midlertidige ansettelser i sektoren, og departementet har nedsatt en arbeidsgruppe som skal kartlegge bruken av midlertidige stillinger.

Mange forskningsmiljøer og forskere har nå et volum på den vitenskapelige publiseringen som tilsier at de bør prioritere å bedre kvaliteten i hver publikasjon framfor å produsere flere publikasjoner, selv om dette kan medføre færre publikasjonspoeng. Departementet oppfordrer institusjonene til å utvikle gode ambisjoner og policy for publisering.

Ekspertgruppen som vurderte finansieringssystemet, foreslo utviklingsavtaler mellom departementet og det enkelte universitet eller den enkelte høyskole. Departementet er positiv til en slik ordning og ønsker i første omgang å prøve den ut i 2016 med noen utvalgte institusjoner. Målet med utviklingsavtalene er å medvirke til at institusjonene får en tydeligere profil og at det blir en bedre arbeidsdeling institusjonene imellom.

1.2 Prioriteringer i statsbudsjettet for 2016

Nedenfor følger de viktigste nye satsingene for universitets- og høyskolesektoren over programkategori 07.60 i statsbudsjettet for 2016, jf. Innst. 12 S (2015-2016) og Prop. 1 S (2015-2016) for Kunnskapsdepartementet.

Strukturreformen blir prioritert med totalt 175 mill. kroner i 2016. 150 mill. kroner går til sammenslåingsarbeidet ved institusjonene. 15 mill. kroner skal benyttes til å etablere en felles nasjonal skytjeneste og til tiltak for bedre administrative tjenester for sektoren. 10 mill. kroner tildeles en ordning der forskningsinstituttene kan søke om midler til fusjoner og tettere samarbeid.

Finansieringssystemet for universiteter og høyskoler blir endret. Endringene gjelder resultatbaserte indikatorer og innføres med budsjetteffekt fra 2017.

Stortinget har bevilget om lag 124 mill. kroner til 338 nye rekrutteringsstillinger som oppfølging av langtidsplanen for forskning og høyere utdanning. Stillingene blir tildelt miljøer innenfor i

hovedsak realfag og teknologi, inkludert maritime fag, og helse- og omsorgsfag ved universiteter og høyskoler. I tillegg blir rekrutteringsstillingene tildelt instituttsektoren og ordningene for nærings-ph.d. og offentlig sektor-ph.d.

For å styrke lærerutdanningen i tråd med *Lærerløftet* har Stortinget bevilget om lag 62 mill. kroner til 50 nye rekrutteringsstillinger og andre tiltak i forbindelse med innføringen av femårig grunnskolelærerutdanning.

Stortinget har bevilget midler til totalt 932 nye studieplasser i 2016. Av disse har Stortinget bevilget 22,8 mill. kroner til 100 nye studieplasser i informatikk og 382 nye strategiske studieplasser. Institusjonene har ansvar for å møte nasjonale og regionale behov, og det er nå behov blant annet innenfor helse- og omsorgsfag, IKT-utdanninger og entreprenørskap. Institusjonene har innenfor de strategiske studieplassene handlingsrom og ansvar for å prioritere i tråd med sine strategier og satsingsforslag og i lys av mulige praksisplasser, kapasitet, utstyr mv. Stortinget har bevilget 38,3 mill. kroner til 350 nye studieplasser i praktisk-pedagogisk utdanning fra våren 2016 og 5,5 mill. kroner til 25 nye studieplasser i psykologi og 30 nye studieplasser i medisin. Stortinget har videre bevilget 3,4 mill. kroner til 40 nye studieplasser i landskapsarkitekturutdanning ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo, samt midler til 5 studieplasser i scenografi ved Høgskolen i Østfold.

Det gis tilsagn om tilskudd til 2 200 nye studentboliger i 2016.

105 mill. kroner skal i 2016 benyttes til oppgradering av bygg ved institusjoner som forvalter egen bygningsmasse. 30 mill. kroner av midlene er en engangsbevilgning i 2016.

Maritim utdanning styrkes med 15 mill. kroner til utstyr og 20 mill. kroner til MARKOM2020.

Sentrene for fremragende utdanning styrkes med 25 mill. kroner, FORNY2020 styrkes med 15 mill. kroner, og 13 mill. kroner går til tiltak for rask arbeidslivsintegrering.

2. MÅL OG BUDSJETT FOR 2016

2.1 Mål

Følgende sektormål gjelder fra 2015 for universiteter og høyskoler som får tildeling fra Kunnskapsdepartementet, jf. Prop. 1 S (2015-2016):

- høy kvalitet i utdanning og forskning
- forskning og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling
- god tilgang til utdanning
- effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem

Sektormålene er langsiktige og gir en overordnet ramme for institusjonenes egne strategier og planer. Statlige universiteter og høyskoler skal fastsette egne mål og styringsparametere for virksomheten. Disse skal bygge opp under målene for sektoren og vise hvilken profil og utviklingsstrategi den enkelte institusjonen har.

Departementet har fastsatt nasjonale styringsparametere på resultatområder som har særlig oppmerksomhet i styringen av sektoren. Styringsparameterne er, etter dialog med sektoren,

revidert i 2015. Et prinsipp som ligger til grunn for endringene, er at alt datagrunnlag skal være tilgjengelig i nasjonale databaser eller gjennom nasjonale undersøkelser. Styringsparameterne, med unntak av kandidattall, er satt opp som forholdstall slik at resultatene kan sammenlignes over tid og mellom institusjoner det er relevant å sammenligne. Enkelte av styringsparameterne er likevel mest egnet for sammenligning av resultater over tid for institusjonen, ikke mellom institusjoner, siden institusjonene har forskjellig profil. For kandidattall har departementet fastsatt måltall for enkelte utdanninger per institusjon. Departementet forventer at institusjonene vurderer sine resultater og ambisjoner på de nasjonale styringsparameterne.

Departementet vil starte en prosess med utvikling av flerårige utviklingsavtaler mellom departementet og den enkelte institusjonen, jf. Prop. 1 S (2015-2016). Innholdet i avtalen skal i hovedsak utarbeides etter initiativ fra institusjonen, men departementet kan også ta initiativ til at enkelte forhold drøftes. Intensjonen er at avtalen skal inneholde mål departementet og institusjonen er enige om på prioriterte utviklingsområder. Departementet ønsker at utviklingsavtalene skal bidra til tydeligere profil på institusjonene og bedre arbeidsdeling i sektoren. Det vil i første omgang ikke bli knyttet midler til avtalene. Departementet har besluttet å starte prosessen i 2016 med Universitetet i Oslo, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Universitetet i Stavanger, Høgskolen i Sørøst-Norge og Høgskolen i Østfold, med sikte på at utviklingsavtalene for disse institusjonene kan inngå i tildelingsbrevene for 2017. Det tas sikte på å ha en tilsvarende prosess med resten av institusjonene i 2017/2018 etter en vurdering av prosessen i 2016. Departementet tar sikte på at avtalene skal ha en varighet på 3-4 år og at vurderingen av resultatene vil skje gjennom måleparametre eller på annen måte, som institusjonen og departementet er blitt enige om som del av avtalen.

Sektormål og nasjonale styringsparametere som gjelder for institusjonen i 2016:

Sektormål 1: Høy kvalitet i utdanning og forskning

For å møte utfordringene samfunnet står overfor, må norsk høyere utdanning og forskning ha høy kvalitet. Studentene må få god undervisning uavhengig av studiested. Arbeidsgivere må være trygge på at kandidatene er godt kvalifiserte, og samfunnet må kunne stole på at forskningen blir utført i solide fagmiljø med høy kompetanse. Evalueringer viser at utdanning og forskning i Norge er god, men at det er flere svake og fragmenterte utdannings- og forskingsmiljø og få fremragende miljø. Regjeringen vil at alle utdannings- og forskingsmiljø i Norge skal holde høy kvalitet og at flere skal hevde seg internasjonalt. Dette inkluderer også faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid.

Styringsparametere: Gjennomføring av bachelor- og masterstudier:

- *Andel bachelorkandidater i et kull som gjennomfører på normert tid (DBH)*
- *Andel masterkandidater i et kull som gjennomfører på normert tid (DBH)*

Andel studenter som gjennomfører studiene på normert tid, er for lav. Forsinkelser innebærer betydelige kostnader for den enkelte student og binder ressurser ved institusjonene. Lav gjennomføring av studiene kan også være en indikator på dårlig kvalitet.

Styringsparameter: Gjennomføring av ph.d.-utdanningen:

- *Andel ph.d.-kandidater som gjennomfører innen seks år (DBH)*

Måltallene som ble vedtatt i Innst. S. nr. 354 (2008–2009), jf. Meld. St. 30 (2008–2009) *Klima for forskning*, er ikke nådd.

Styringsparametere: Studentenes studieinnsats og tilfredshet

- *Faglig tidsbruk (timer) per uke blant heltidsstudenter (Studiebarometeret)*
- *Skår på hvordan studentene oppfatter studiekvaliteten (Studiebarometeret)*

Krav til studentene og engasjementet deres er blant faktorene som påvirker læringen til studentene. Skal studentene utnytte sitt fulle læringspotensial, krever det at de investerer tilstrekkelig tid og energi i studiene. Studiebarometeret er en nasjonal studentundersøkelse om studiekvalitet og gir uttrykk for hvordan studentene vurderer kvaliteten i studieprogrammene. Studentene oppgir også faglig tidsbruk.

Styringsparameter: Vitenskapelig publisering:

- *Antall publikasjonspoeng per faglig årsverk (DBH)*

Vitenskapelig publisering er en anerkjent indikator for omfanget av forskningsvirksomheten. Selv om det har vært sterk vekst de siste ti årene, er det fortsatt rom for forbedring, særlig knyttet til å heve den gjennomsnittlige kvaliteten på publiseringen.

Styringsparameter: EU-samarbeid:

- *Verdien av Horisont 2020-kontrakter per FoU-årsverk (Forskningsrådet/NIFU)*
- *Andel utreisende utvekslingsstudenter på Erasmus+ av totalt antall studenter (DBH)*

Regjeringen har som mål at Norge skal øke forskningssamarbeidet med EU. Det vil bidra til å øke kvaliteten i norsk forskning, styrke innovasjonsevnen og verdiskapningen og gjøre oss bedre i stand til å møte store samfunnsutfordringer. EUs program for utdanning, ungdom og idrett, Erasmus+, er et viktig virkemiddel for mobilitet og internasjonal erfaring. Særlig er det få studenter som reiser ut på Erasmus+.

Sektormål 2: Forsking og utdanning for velferd, verdiskaping og omstilling

Grunnlaget for framtidig verdiskaping og velferd i Norge er å realisere kunnskapssamfunnet. Regjeringen har som ambisjon at Norge skal være et av de mest innovative landene i Europa. Universiteter og høyskoler er sentrale i den økonomiske, kulturelle, sosiale og regionale utviklingen og avgjørende for å videreutvikle kunnskapssamfunnet. Norge har et kunnskapsintensivt arbeidsliv med behov for oppdatert kunnskap og kompetanse. Skal universiteter og høyskoler fylle denne rollen, må de ha et utstrakt samarbeid med samfunns- og næringsliv. Norge trenger forskning, faglig og kunstnerisk utviklingsarbeid, kunnskapsdeling og kandidater som bidrar til nødvendig omstilling, innovasjon og verdiskaping i offentlig og privat sektor.

Styringsparameter: Relevans i utdanning:

- *Andel masterkandidater sysselsett i relevant arbeid et halvt år etter fullført utdanning (NIFU/Kandidatundersøkelsen)*

Sysselsetting i relevant arbeid er en indikator på om studiene er relevante for arbeidslivet. NIFU gjennomfører annet hvert år en spørreundersøkelse blant personer med mastergrad om lag et halvt år etter at de har fullført utdanningen.

Styringsparametere: Innovasjon:

- *Bidraginntekter fra Forskningsrådet per faglig årsverk (DBH)*
- *Andre bidrags- og oppdragsinntekter per faglig årsverk (DBH)*

Det er behov for sterkere koplinger mellom forskning, høyere utdanning og innovasjon. Det er potensial for mer samspill enn i dag som kan gi utslag i økte bidrags- og oppdragsinntekter. Størrelsen på inntekter fra Forskningsrådet er også en indikator på kvalitet i forskningen.

Styringsparameter: MNT-fag:

- *Andel forskningsinnsats i MNT-fag (NIFU/FoU-statistikken)*

MNT-fagene har særlig betydning for framtidig verdiskaping og for å gjøre det mulig å opprettholde velferdsnivået i Norge. Det er et mål å styrke forskningsinnsatsen i disse fagene.

Sektormål 3: God tilgang til utdanning

Utdanningstilbudet skal legge til rette for god tilgang til nødvendig arbeidskraft og kompetanse i alle deler av landet. Tilgang innebærer ikke bare geografisk nærhet, men også at studietilbudet er tilpasset ulike typer studenter og gjør det mulig med livslang læring. Regjeringen vil at alle skal ha tilgang til høyere utdanning, og at det skal være mulig for alle å ta høyere utdanning, uavhengig av kjønn, etnisk, sosial og økonomisk bakgrunn og bosted. Livslang læring er viktig for å legge til rette for nødvendig omstilling og fornying for den enkelte og for samfunns- og arbeidsliv.

Styringsparameter: Dimensjonering:

- *Kandidattall på helse- og lærerutdanningene, jf. måltall (DBH)*

Departementet innførte fra 2014 kandidatmåltall for helse- og lærerutdanningene. Dette er utdanninger der det er kritisk at institusjonene møter behovene i samfunnet.

Kandidatmåltallene fremgår av *Orientering om statsbudsjettet 2016 for universiteter og høyskoler*, jf. nettside på slutten av brevet. Institusjonen kan sette et høyere måltall enn det departementet har fastsatt. For øvrige utdanninger fastsetter institusjonen selv eventuelle kandidatmåltall.

Sektormål 4: Effektiv, mangfoldig og solid høyere utdanningssektor og forskningssystem

De betydelige ressursene universitetene og høyskolene forvalter, skal brukes effektivt og til beste for samfunnet. Institusjonene skal utvikle profiler i tråd med styrke og egenart. Dette bidrar til en differensiert sektor med høy kvalitet, som møter behovene på ulike områder i samfunnet, og som bidrar til at vi kan hevde oss internasjonalt. Det vil fremdeles være behov for samarbeid, arbeidsdeling og faglig konsentrasjon i universitets- og høyskolesektoren etter at strukturreformen er gjennomført. Institusjoner som har grunnlag for det, er forventet å dyrke fram utdannings- og forskingsmiljøer som kan hevde seg helt i verdenstoppen.

Sektormål 4 er et tverrgående mål. Styringsparameterne under de tre første sektormålene vil dermed også si noe om måloppnåelsen på dette målet. Departementet har i tillegg satt disse styringsparameterne under sektormål 4:

Styringsparameter: Effektivitet:

- *Antall studiepoeng per faglig årsverk (DBH)*

Denne styringsparameteren sett sammen med de andre styringsparameterne under sektormål 1 og 2, gir indikasjoner på utviklingen i effektiviteten ved institusjonen.

Styringsparameter: Likestilling:

- *Andel kvinner i dosent- og professorstillinger (DBH)*

Kvinneandelen i professorstillinger har økt med én pst. per år siden 2001 og er nå 26 pst. Det er nødvendig å holde oppmerksomheten på området for å nå raskere resultater. Kvinneandelen i dosentstillinger har økt betydelig de siste årene og er nå 40 pst.

Styringsparameter: Midlertidighet:

- *Andel midlertidig ansatte i undervisnings- og forskerstillinger (DBH)*

Det er fremdeles for høy andel midlertidig ansatte i sektoren, særlig i undervisnings- og forskerstillingene.

2.2 Budsjett for 2016

Stortinget har gjort vedtak om bevilgning for 2016, jf. Innst. 12 S (2015-2016) og Prop. 1 S (2015-2016).

2.2.1 Budsjettvedtak kap. 260 post 50

Stortinget har bevilget totalt 31,3 mrd. kroner over kap. 260 post 50 i 2016 til universiteter og statlige høyskoler.

Følgende tildeling stilles med dette til disposisjon for Kunsthøgskolen i Oslo:

330 037 000 kroner. Tabellen nedenfor viser endringene i budsjetttrammen fra 2015 til 2016.

Tabell 1 Endring 2015-16	Beløp (i kr 1 000)
Konsekvensjustering	1 370
Pris- og lønnsjustering	9 317
Nye rekrutteringsstillinger	
Nye studieplasser	
Andre endringer	-2 311
Resultatbasert uttelling utdanningsinsentiver	
Resultatbasert uttelling forskningsinsentiver	1 800

For en forklaring av de enkelte endringene vises det til *Orientering om statsbudsjettet 2016 for universiteter og høyskoler*, jf. nettadresse på slutten av brevet.

Kunnskapsdepartementet forventer økning i antallet studieplasser i sektoren som følge av tildeling av midler til nye studieplasser. Institusjonene skal bruke midlene til å opprette nye studieplasser, ikke finansiere studieplasser som allerede er opprettet. En studieplass er definert som 60 studiepoeng. Det vil si at Kunnskapsdepartementet forventer en aktivitetsøkning tilsvarende en heltidsekvivalent (60-studiepoengsenhet) per tildelt studieplass. Departementet vil følge opp at institusjonene dimensjonerer det totale studietilbudet i tråd med tildelte midler til nye studieplasser, og at nye studieplasser kommer i tillegg til allerede eksisterende studieplasser.

Institusjonene kan bruke øremerkede midler til rekrutteringsstillinger for å toppfinansiere Marie Sklodowska Curie-Actions (MSCA)-stipendiater. Departementet forventer at summen av rekrutteringsårsverk finansiert av Kunnskapsdepartementet og MSCA-stipendiatårsverk minst svarer til antallet tildelte rekrutteringsstillinger per institusjon, jf. oversikt i *Orientering om statsbudsjettet 2016 for universiteter og høyskoler*.

Departementet vil i supplerende tildelingsbrev komme tilbake til tildeling av midler for å stimulere til samarbeid, arbeidsdeling, konsentrasjon og sammenslåinger, samt midler til rekrutteringsstillinger knyttet til lærerutdanning.

2.2.2 Budsjettvedtak kap. 281 post 01

Stortinget har bevilget totalt 209,5 mill. kroner over kap. 281 post 01 i 2016 til felles tiltak for universiteter og høyskoler.

2.2.3 Budsjettvedtak kap. 281 post 45

Stortinget har bevilget totalt 24,9 mill. kroner over kap. 281 post 45 i 2016 til investeringer i utstyr og vedlikehold i universitets- og høyskolesektoren.

Departementet vil i supplerende tildelingsbrev komme tilbake til tildeling av midler til utstyr i maritim profesjonsutdanning.

2.2.4 Fullmakter

Stortinget har gitt de statlige universitetene og høyskolene særskilte fullmakter som fornyes for ett år av gangen i forbindelse med Stortingets behandling av statsbudsjettet. I tillegg har departementet delegert en rekke administrative fullmakter til institusjonene. En fullstendig oversikt over delegerte fullmakter finnes på departementets hjemmesider sammen med tildelingsbrevene for 2016. Se nettside på slutten av brevet.

3. ANDRE FORUTSETNINGER OG KRAV

3.1 Samarbeid med andre aktører

Departementet registrerer at universiteter og høyskolars samarbeid med andre aktører om organisering og gjennomføring av studier i Norge har ulik praksis, og at det i enkelte tilfeller fremstår uklart om gjeldende regelverk er fulgt. Departementet forventer at institusjonene gjennomgår eventuelle avtaler med andre aktører og forsikrer seg om at egenbetalingsregelverket følges, jf. universitets- og høyskoleloven § 7-1 og forskrift om egenbetaling. Studentene skal ikke betale for ordinære utdanninger som fører frem til en grad eller yrkesutdanning ved en statlig institusjon. Gratisprinsippet gjelder også for studietilbud som etableres i samarbeid med andre aktører. Institusjonene har videre ansvaret for å sørge for tilfredsstillende kvalitetssikring av studietilbud som tilbys i samarbeid med andre aktører.

Departementet viser til den pågående kartleggingen NOKUT har av universiteter og høyskolars samarbeid med eksterne aktører om høyere utdanningstilbud, som vil ferdigstilles i 2016. Departementet vurderer behov for oppfølging av konkrete institusjoner basert på NOKUTs foreløpige vurderinger.

3.2 Oppfølging av god forvaltning i sektoren

Riksrevisjonens generelle tilbakemelding er at kvaliteten på den administrative forvaltningen i sektoren viser en positiv utvikling. Det er imidlertid fortsatt utfordringer når det gjelder bidrags- og oppdragsforvaltning, anskaffelser og lønnsforvaltning. Avvikene Riksrevisjonen har påpekt, gjelder manglende dokumentasjon av prosesser, rutiner og oppgave- og ansvarsfordeling, samt manglende etablering og gjennomføring av gode internkontrolløsninger, jf. Dokument 1 (2015-2016).

Departementet vil derfor ha økt oppmerksomhet på at institusjonene kan dokumentere den administrative organiseringen og internkontrollen, jf. Økonomiregelverket. Departementet forutsetter at institusjonene i egen regi eller gjennom anskaffelser eller samarbeid med andre institusjoner, sørger for kapasitet og kompetanse til å gjennomføre den administrative forvaltningen med tilstrekkelig kvalitet. Departementet stiller krav om utvidet rapportering om internkontroll i *Årsrapport (2015-2016)*, se omtale i brev av 16. desember 2015 vedlagt, jf. nettside på slutten av brevet.

3.3 Bygg og infrastruktur

Bygg og infrastruktur er viktige virkemidler for høyere kvalitet i utdanning og forskning, jf. Meld. St. 18 (2014-2015) *Konsentrasjon for kvalitet*. Kunnskapsdepartementet ber institusjonene om å utarbeide overordnede planer for sine campus, jf. Kunnskapsdepartementets brev av 29. september 2015. Byggebehov som meldes inn til Kunnskapsdepartementet, skal relateres til institusjonens campusplan og oppfylle og kvittere ut krav som er satt i ovennevnte brev.

I forbindelse med neste langtidsplan for forskning og høyere utdanning vil regjeringen vurdere en investeringsplan og en køordning for universitets- og høyskolebygg, jf. Prop. 1 S (2015-2016), Innst. 137 S (2014-2015) og Meld. St. 7 (2014-2015) *Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2015-2024*. Som grunnlag for denne kan departementet be om grunnlagsmateriale fra institusjonene.

Departementet viser til at det er satt samfunns- og effektmål for større bygge- og rehabiliteringsprosjekt i sektoren. Det er en forutsetning at aktuelle institusjoner tar hensyn til disse målene i styringen av og planene for virksomheten.

3.4 Sikkerhet og beredskap

[Kunnskapsdepartementets styringsdokument](#) for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i kunnskapssektoren skal ligge til grunn for universiteter og høyskolars arbeid på dette feltet.

Universiteter og høyskoler skal utføre virksomhetstilpassede risiko- og sårbarhetsanalyser (ROS) minimum annet hvert år, ha oppdaterte krise- og beredskapsplaner og gjennomføre årlige kriseøvelser. Disse kravene til samfunnssikkerhet og beredskap omfatter også informasjonssikkerhetsarbeidet. Institusjonen skal påse at informasjonssikkerhetsarbeidet er i samsvar med eForvaltningsforskriften og KMDs [Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen](#) 2015-17. Departementet viser for øvrig til veilederen [Veiledning i beredskapsplanlegging](#) utarbeidet av Utdanningsdirektoratet og Politidirektoratet, og [UNINETTs veiledning til styringssystem for informasjonssikkerhet](#).

Universiteter og høyskoler har ansvaret for å tilrettelegge for arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap ved sine underliggende virksomheter, herunder overfor § 1.4.4-organer og eventuelle institutter i utlandet. Universiteter og høyskoler bør vurdere tilrettelegging av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap overfor aksjeselskaper hvor institusjonen har over 50 pst. eierskap.

Universiteter og høyskoler skal i årsrapporten for 2016 rapportere på følgende:

1. Er det gjennomført/revidert en ROS-analyse i 2015 eller 2016?
2. Er det gjennomført og evaluert en kriseøvelse i 2016?

3. Redegjøre kort og overordnet (maks. én side) for virksomhetens oppfølging av de fem tiltaksområdene i Handlingsplan for informasjonssikkerhet i statsforvaltningen, herunder beskrive virksomhetens styringssystem for informasjonssikkerhet
4. Styringssystem for informasjonssikkerhet (ledelsessystem): Er det innført en rutine for melding og håndtering av avvik og sikkerhetsbrudd (jf. personopplysningsforskriften § 2-6), og er de viktigste avvikene behandlet i ledelsens gjennomgang?

Dersom spørsmål 1, 2 og 4 besvares med "nei", må institusjonen opplyse om hvorfor tiltaket ikke er gjennomført, og presentere en forpliktende plan for når og hvordan tiltaket skal gjennomføres.

3.5 Lærlinger

For å sikre det framtidige behovet for faglært arbeidskraft og gi ungdom muligheter til å gjennomføre videregående opplæring, må den statlige forvaltningen gjøre en større innsats for å skape flere læreplasser. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Kunnskapsdepartementet har lansert en strategi for å forplikte og oppfordre statlige virksomheter til å øke antall læreplasser. Alle statlige virksomheter skal ha minst én lærling tilknyttet seg. Vi viser til informasjonsside for nye lærebedrifter: www.lerlingloftet.no. Vi viser også til Statens personall håndbok, kap. 9.10 Særavtale om lønns- og arbeidsvilkår for lærlinger og lærekandidater i staten.

I tildelingsbrevet for 2015 satte Kunnskapsdepartementet et krav om at universitetene og de statlige høyskolene skulle øke antallet lærlinger med 50 pst. fra 2014 til 2016. Pr. november 2015 var økningen på kun 15 pst. fra høsten 2014. Det er spesielt de store institusjonene som har liten økning siste år og som fortsatt har få lærlinger i forhold til totalt antall administrativt tilsatte. Departementet forventer at alle institusjoner i 2016 bidrar til at sektoren innfrir kravet om 50 pst. økning av antall lærlinger fra 2014 til 2016.

3.6 Brukerorientering

Som et ledd i arbeidet med en enklere hverdag for folk flest ønsker regjeringen å styrke kontakten mellom brukerne og forvaltningen. Vi viser til rundskriv H-14 / 2015 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet om fellesføring i tildelingsbrevene for 2016.

I 2016 skal alle statlige virksomheter kartlegge hvordan brukere opplever virksomheten. Institusjonen står fritt til selv å velge metode for kartleggingen. Virksomheter som allerede har etablert gode systemer for brukerundersøkelser og brukerdialog skal vurdere behovet for å forbedre eksisterende initiativer eller å iverksette nye.

På bakgrunn av kartleggingen skal institusjonen vurdere og eventuelt ta initiativ til tiltak som kan forbedre tjenestene.

I årsrapporten for 2016 skal institusjonen omtale resultatet av kartleggingen og eventuelt beskrive hvilke tiltak som planlegges eller allerede er iverksatt.

4. RAPPORTERING OG RESULTATOPPFØLGING

4.1 Rapportering om resultater og planer

Universiteter og høyskoler skal innen **15. mars 2016** sende dokumentet *Årsrapport (2015-2016)* til postmottak@kd.dep.no, med kopi til Riksrevisjonen. *Årsrapport (2016-2017)* skal sendes inn innen **15. mars 2017**.

Årsrapporten skal gi et dekkende bilde av virksomhetens resultater og gi departementet grunnlag for å vurdere måloppnåelse og ressursbruk. Årsrapporten skal også inneholde planer og budsjett. Nærmere krav til årsrapportene fremgår av henholdsvis dokumentet *Rapporteringskrav for årsrapport (2015 – 2016)* og dokumentet *Rapporteringskrav for årsrapport (2016 – 2017)* i DBH, se lenke nedenfor til nettsiden. Vi minner om at institusjoner som har mottatt SAKS-midler i 2015, må rapportere om bruk av midlene i *Årsrapport (2015–2016)*, jf. supplerende tildelingsbrev. Departementet gjør oppmerksom på at årsrapporten skal publiseres på virksomhetens nettside innen 1. mai, jf. økonomiregelverket, bestemmelsene kap. 2.3.3.

Universiteter og høyskoler skal rapportere data til Database for statistikk om høgre utdanning (DBH). Krav til datarapporteringen og fristene gjennom året finnes på DBHs nettsider: <http://dbh.nsd.uib.no/dokumentasjon/rapporteringskrav/index.action>

Vi viser til brev av 8. april 2015 fra departementet om iverksetting av ordning med ansettelser på innstegsvilkår. Institusjonene som har fått en kvote for ansettelser, må rapportere årlig til DBH.

Krav til årsregnskapet for 2015 fremgår av brev til institusjonene datert 16. desember 2015 vedlagt, jf. nettadresse på slutten av brevet. Det skal avlegges delårsregnskap pr. 1. og 2. tertial 2016 med frist hhv. 1. juni og 1. oktober. Departementet vil i egne brev angi hvilke oppstillinger delårsregnskapene for 2016 skal omfatte.

Departementet viser til Finansdepartementets rundskriv R-10/2015 når det gjelder rapportering av regnskapsopplysninger til statsregnskapet i 2016.

En oversikt over hovedtrekkene i styringsdialogen mellom departementet og institusjonene finnes på departementets hjemmesider sammen med tildelingsbrevene, jf. nettadresse på slutten av brevet.

4.2 Budsjettforslag for 2018

Institusjonene skal utarbeide budsjettforslag, dvs. satsingsforslag utenfor rammen. Departementet bruker institusjonenes budsjettforslag i arbeidet med statsbudsjettet.

Frist for innsendelse av budsjettforslag for 2018 er **1. november 2016**. Forslagene sendes til postmottak@kd.dep.no. Se vedlegget *Mal for budsjettforslag for 2018*, jf. nettadresse på slutten av brevet.

4.3 Styringsdialogen i 2016

Departementet tar sikte på at det blir holdt etatsstyringsmøter med statlige universiteter og høyskoler annethvert år, med mindre det foreligger særlige grunner. Institusjonene får likevel skriftlig tilbakemelding fra departementet hvert år. Departementet innkaller institusjonene som ikke hadde etatsstyringsmøte i 2015, til etatsstyringsmøte i 2016. I tillegg innkalles de nye fusjonerte institusjonene og institusjonene som skal delta i prosessen med utviklingsavtaler.

Etatsstyringsmøtene skal være en strategisk dialog mellom departementet og institusjonens styre om institusjonens utvikling. Sentrale punkter vil være profil og ambisjoner, strategiske prioriteringer og utfordringer, sett i lys av nasjonale mål og prioriteringer, samt institusjonens resultater og rammebetingelser. En del av denne dialogen vil ta utgangspunkt i målstrukturen og bruk av denne som styringsverktøy. For institusjoner som skal delta i prosessen med utviklingsavtaler, vil etatsstyringsmøtene også benyttes til en dialog om målene som skal inngå i avtalen.

Kunsthøgskolen i Oslo blir ikke innkalt til etatsstyringsmøte i 2016, men vil få en skriftlig tilbakemelding fra departementet i løpet av 1. halvår 2016 på bakgrunn av *Årsrapport (2015-2016)*, tilstandsrapporten for universitets- og høyskolesektoren 2016 og resultatrapporteringen til DBH.

Med hilsen

Toril Johansson (e.f.)
ekspedisjonssjef

Lars Vasbotten
avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Vedlegg finnes på departementets nettside: www.regjeringen.no/tildelingsbrev_uh_2016

- Orientering om statsbudsjettet 2016 for universiteter og høyskoler
- Fullmakter
- Hovedtrekk styringsdialogen
- Mal for budsjettforslag for 2018
- Brev av 16. desember 2015 om regnskap

Kopi:
Riksrevisjonen
Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Studentsamskipnaden i Oslo og Akershus
Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste AS